

Παρατηρήσεις της RSA

ΕΠΙ ΤΟΥ

Σχεδίου Νόμου Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας

Τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51),
4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις

Απρίλιος 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύνοψη παρατηρήσεων	3
Εισαγωγή.....	5
Ανάλυση επιλεγμένων ρυθμίσεων	6
1. Καταγραφή των αιτήσεων ασύλου	6
2.1. Διερμηνεία	7
2.2. Νομική συνδρομή	10
2.3. Διαπίστωση ανηλικότητας	12
3. Εξέταση σε πρώτο βαθμό.....	13
3.1. Σιωπηρή ανάκληση	13
3.2. Εξέταση κατά προτεραιότητα και ταχύρρυθμη διαδικασία	15
3.3. Προδήλως αβάσιμες αιτήσεις	17
4. Ασφαλής τρίτη χώρα	17
5. Προσφυγές	19
5.1. Δικαίωμα παραμονής	19
5.2. Αναπομπή στον πρώτο βαθμό.....	20
6. Υποχρεώσεις των αιτούντων και επίδοση αποφάσεων	20
6.1. Αυτοπρόσωπη παράσταση	20
6.2. Πλασματική επίδοση	21
7. Κράτηση των αιτούντων	22
Παράρτημα – Κατάλογος προτεινόμενων τροποποιήσεων	24

Σύνοψη παρατηρήσεων

1. **Καταγραφή:** Συνίσταται η απόρριψη της συμπερίληψης των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υποδοχής και Ταυτοποίησης ως «αρχών παραλαβής» αρμόδιων για την πλήρη καταγραφή των αιτήσεων ασύλου, καθώς η Υπηρεσία Ασύλου παραμένει αποκλειστικά αρμόδια για την έκδοση εγγράφων, ήτοι δελτίο αιτήσαντος ασύλου και αριθμός ΠΑΑΥΠΑ, και τη διεξαγωγή διαδικασιών Δουβλίνου και ως εκ τούτου με την προτεινόμενη τροποποίηση δεν διασφαλίζονται τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο. Προτείνεται επίσης η εφαρμογή εχέγγυων στην προσωπική συνέντευξη όπως η ηχογράφηση στο στάδιο της πλήρους καταγραφής.
2. **Διερμηνεία:** Προτείνεται η απόρριψη του αρ. 11 περί παράλειψης της προσωπικής συνέντευξης σε περίπτωση που ο αιτών δεν επιθυμεί τη διεξαγωγή της στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του, καθώς η διεύρυνση των περιπτώσεων όπου επιτρέπεται η παράλειψη της προσωπικής συνέντευξης υπονομεύει τις εγγυήσεις της Οδηγίας για της διαδικασίες ασύλου περιορίζοντας δυσανάλογα το δικαίωμα του αιτούντος σε ακρόαση, αλλά και την ποιότητα της διαδικασίας σε πρώτο βαθμό.
3. **Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση:** Ο περιορισμός της χορήγησης νομικής συνδρομής σε αιτούντες άσυλο «μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής» τους (“*merits test*”) πρόκειται να στερήσει το δικαίωμα νομικής υποστήριξης στην πλειοψηφία των προσφεύγοντων και να επιβαρύνει περαιτέρω τον ήδη αυξημένο διοικητικό φόρτο των Επιτροπών Προσφυγών, οι οποίες θα κληθούν να εξετάζουν αιτήσεις νομικής συνδρομής προτού αποφανθούν επί του δικαιώματος παραμονής του αιτούντος στο ελληνικό έδαφος και προβούν στην εξέταση της προσφυγής. Ως εκ τούτου, προτείνεται η απόρριψη της τροποποίησης, καθώς και η κατάργηση των προβληματικών εν ισχύ διατάξεων περί βεβαίωσης του γνήσιου της υπογραφής και αυτοδίκαιου ορισμού αντικλήτου.
4. **Σιωπηρή ανάκληση:** Καίτοι βελτιωμένη, η νέα διατύπωση του αρ. 81, παρ. 1 παραμένει ασύμφωνη με το αρ. 28, παρ. 1 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, εφόσον εξακολουθεί να παραλείπει τη δυνατότητα διακοπής της εξέτασης της αίτησης, αφήνοντας έτσι νομική ασάφεια ως προς τη διαδικασία που οφείλει να ακολουθεί η Υπηρεσία Ασύλου όταν μία αίτηση ανακαλείται σιωπηρά και δεν μπορεί να απορριφθεί ως αβάσιμη. Συνίσταται η προσθήκη της δυνατότητας διακοπής της διαδικασίας σε περίπτωση σιωπηρής ανάκλησης, προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο.
5. **Εξέταση κατά προτεραιότητα:** Προτείνεται η επαναφορά της εξέτασης των αιτήσεων ευάλωτων προσώπων και αιτήσεων, που ευλόγως πιθανολογούνται ως βάσιμες, κατά προτεραιότητα, όπως προβλέπει το πνεύμα της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου και ισχύει στην εδραιωμένη πρακτική της Υπηρεσίας Ασύλου.
6. **Ασφαλής τρίτη χώρα:** Συνίσταται η διεξαγωγή διαβούλευσης με στόχο τη θέσπιση νομοθετικών διατάξεων που θα ενσωματώνουν ορθώς τους κανόνες

μεθοδολογίας για την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας», σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αρ. 38, παρ. 2 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, όπως ερμηνεύεται από το ΔΕΕ στην υπόθεση C-564/18 *LH*. Μέχρι την πλήρη ενσωμάτωση της εν λόγω διάταξης στο εθνικό δίκαιο, η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» στο ελληνικό δίκαιο είναι αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο και δεν μπορεί να εφαρμόζεται βάσει του υπάρχοντος νόμου.

7. **Προσφυγές:** Η RSA επανέρχεται στη σύστασή της όπως καταργηθούν οι εξαιρέσεις που προβλέπει το αρ. 104, παρ. 2 Ν 4636/2019 στο δικαίωμα παραμονής των αιτούντων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σε δεύτερο βαθμό, λαμβάνοντας υπόψη τα σημαντικά προβλήματα που έχουν ανακύψει από την έναρξη ισχύος του νόμου.
8. **Κράτηση των αιτούντων:** Συνίσταται απόρριψη του αρ. 21, παρ. 2, το οποίο επιβάλλει κράτηση σε προαναχωρησιακό κέντρο σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής από την Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών, κατά κατάφωρη παραβίαση της υποχρέωσης της Ελλάδας να καταφεύγει στη διοικητική κράτηση μόνο κατ'εξαιρεση, εφόσον είναι αναγκαίο, κατόπιν εξατομικευμένης εξέτασης και για συγκεκριμένους λόγους, περιορίζοντας το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας.
9. **Διαπίστωση της ανηλικότητας:** Συνίσταται επαναφορά του τεκμηρίου της ανηλικότητας του αιτούντος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαπίστωσης της ανηλικότητας, όπως ορίζει το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο.

Εισαγωγή

Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου έθεσε στις 10 Απριλίου 2020 το Σχέδιο Νόμου «Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις» σε δημόσια διαβούλευση.¹ Η τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου περί διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα έρχεται μόλις τρεις μήνες από την έναρξη ισχύος της τελευταίας μεταρρύθμισης στο άσυλο, με το Ν 4636/2019 που ψηφίστηκε την 1^η Νοεμβρίου 2019.

Στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το Σχέδιο Νόμου, το Υπουργείο επεξηγεί ότι στόχος της τροποποίησης του Ν 4636/2019 είναι η επιτάχυνση των διαδικασιών ασύλου και η «αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων που ανέκυψαν από την εφαρμογή του», καθώς και νομοτεχνικές βελτιώσεις σε ορισμένα σημεία του νόμου.² Η αιτιολόγηση της μεταρρύθμισης προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση, δεδομένης της παρόδου πολύ μικρού χρονικού διαστήματος από την έναρξη εφαρμογής των νέων διατάξεων και της έλλειψης ουσιαστικών βελτιώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν με την πρόσφατη τροποποίηση. Η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) εξακολουθεί να εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για την προσέγγιση της κυβέρνησης, η οποία προβαίνει και πάλι σε βεβαιασμένη υιοθέτηση νομοθετικών τροποποιήσεων και περαιτέρω περιορισμό των δικονομικών εγγυήσεων στις διαδικασίες ασύλου χωρίς προηγούμενη αξιολόγηση των εν ισχύ κανόνων και συνεκτικό σχέδιο για τη βελτίωση του συστήματος ασύλου.³

Ωστόσο, η διεξαγωγή νέας νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας στον τομέα της διεθνούς προστασίας αποτελεί ευκαιρία για βελτιώσεις στο υπάρχον πλαίσιο, τόσο σε επίπεδο νομοτεχνικών διορθώσεων που προτείνονται σε πολλαπλά σημεία από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, όσο και σε ορθότερη εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και το διεθνές δίκαιο. Για το λόγο αυτό, η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο προβαίνει σε παρατηρήσεις επί των υπό διαβούλευση άρθρων περιλαμβάνοντας προτάσεις προς βελτίωση της υπάρχουσας νομοθεσίας.

Το παρόν έγγραφο εκθέτει παρατηρήσεις και προτάσεις τροποποίησης επί των διατάξεων του Μέρους Α' του Σχεδίου Νόμου που αφορούν τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για το άσυλο.

¹ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Σχέδιο Νόμου: Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3b48srt>.

² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Σχέδιο Νόμου: Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας – Αιτιολογική έκθεση, 1, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2VhH3eZ>.

³ Βλ. RSA, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας, Οκτώβριος 2019, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2XuMZUs>.

Ανάλυση επιλεγμένων ρυθμίσεων

1. Καταγραφή των αιτήσεων ασύλου

Το **αρ. 5, παρ. 1** του Σχεδίου Νόμου προσθέτει δεύτερο εδάφιο στον ορισμό των «αρμόδιων αρχών παραλαβής» του **αρ 63, περ. 6' Ν 4636/2019**, το οποίο διευκρινίζει ότι, για την πλήρη καταγραφή των αιτήσεων ασύλου, αρμόδιες αρχές μπορούν εκτός της Υπηρεσίας Ασύλου να είναι και οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης.

Υπενθυμίζεται ότι με πρόσφατη Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ), η ελληνική κυβέρνηση πρόσθεσε 28 δομές προσωρινής υποδοχής αιτούντων άσυλο ανά την ενδοχώρα ως Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ).⁴ Με την προτεινόμενη ρύθμιση, σε συνδυασμό με την τροποποίηση του **αρ. 65, παρ. 7 Ν 4636/2019** από το **αρ. 6, παρ. 3** του Σχεδίου Νόμου, θα επιτρέπεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας καταγραφής σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης και σε δομές φιλοξενίας.

Η RSA εκφράζει σοβαρές επιφυλάξεις επί της εξουσιοδότησης των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υποδοχής και Ταυτοποίησης όπως πραγματοποιούν την πλήρη καταγραφή των αιτήσεων. Βάσει του εθνικού δικαίου, η ΥΠΥΤ υπάγεται στον Γενικό (Τομεακό) Γραμματέα Υποδοχής, ενώ η Υπηρεσία Ασύλου συνιστά αυτοτελή υπηρεσία υπαγόμενη στον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, και διατηρούν διαφορετικές αρμοδιότητες. Πιο συγκεκριμένα, η Υπηρεσία Ασύλου παραμένει το μόνο αρμόδιο όργανο της διοίκησης για τον εφοδιασμό των αιτούντων διεθνή προστασία με τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά έγγραφα και τον Προσωρινό Αριθμού Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΠΑΑΥΠΑ), που χορηγούνται κατά την πλήρη καταγραφή της αίτησης, καθώς και τη διεκπεραίωση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης.⁵ Η εφαρμογή της προτεινόμενης ρύθμισης αναμένεται να οδηγήσει σε περιπτώσεις αιτούντων στους οποίους δεν χορηγούνται τα απαιτούμενα νομιμοποιητικά έγγραφα με το πέρας της καταγραφής της αίτησης. Κινδυνεύει συνεπώς να στερήσει την πρόσβασή τους στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την προστασία τους από τη σύλληψη και αυθαίρετη κράτηση με στόχο την απέλαση και την αδυναμία υποβολής αίτησης για οικογενειακή επανένωση με συγγενείς σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Τούτο καθότι η καταγραφή φέρει συνέπειες ως προς την έναρξη των προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικασιών βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου,⁶ οι οποίες αποτελούν αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Ασύλου. Η τροποποίηση πρόκειται συνεπώς να συντελέσει σε υψηλά εμπόδια στη διεκπεραίωση των διαδικασιών οικογενειακής επανένωσης αιτούντων άσυλου με μέλη της οικογένειάς τους στην ΕΕ, δεδομένων των σημαντικών κινδύνων καθυστερήσεων που θα δημιουργήσει η ανάγκη συντονισμού

⁴ Άρθρο 1 ΚΥΑ 2945/2020, ΦΕΚ Β' 1016/24.03.2020.

⁵ Άρθρο 1, παρ. 1, περ. ε' Ν 4375/2016, άρθρο 55, παρ. 2 Ν 4636/2019 και άρθρο 26 ΠΔ 122/2017.

⁶ ανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιатύπωση) [2013] Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L180/31.

της υπηρεσίας όπου πραγματοποιείται η καταγραφή με τη Μονάδα Δουβλίνου της Υπηρεσίας Ασύλου για την υποβολή αιτήματος αναδοχής σε άλλο κράτος μέλος.

Παράλληλα, η διαδικασία της καταγραφής αποτελεί αναφαίρετο τμήμα της διεθνούς προστασίας.⁷ Για το λόγο αυτό κρίνεται σημαντική η ανάθεσή της σε εξειδικευμένες αρχές, αρμόδιες για την εξέταση της αίτησης ασύλου.⁸ Ωστόσο, τα απαραίτητα εχέγγυα για την ορθή αποτύπωση των στοιχείων του αιτούντος και των αναλυτικών λόγων για τους οποίους ζητά διεθνή προστασία από εξειδικευμένο προσωπικό δεν διασφαλίζονται στην περίπτωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαία η διασφάλιση της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Υπηρεσίας Ασύλου για την πλήρη καταγραφή των αιτήσεων ασύλου και η εισαγωγή εγγύων για την ορθή διεξαγωγή αυτής (βλ. παρακάτω την τροποποίηση του αρ. 6, παρ. 1).

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 5, παρ. 1.

2. Διαδικαστικές εγγυήσεις

2.1. Διερμηνεία

Με σειρά διατάξεων, το Σχέδιο Νόμου επιφέρει αυστηρούς περιορισμούς στο δικαίωμα των αιτούντων στις υπηρεσίες διερμηνείας στη διαδικασία ασύλου:

- Υποχρεωτική δήλωση γλώσσας στην οποία ο αιτών επιθυμεί να εξεταστεί η αίτηση

Το **αρ. 6, παρ. 1** προσθέτει στα στοιχεία που παρέχονται κατά την πλήρη καταγραφή της αίτησης δυνάμει του **αρ. 65, παρ. 1 Ν 4636/2019** την ηλεκτρονική διεύθυνση του αιτούντος, αν υπάρχει, καθώς και τη γλώσσα στην οποία επιθυμεί να εξεταστεί η αίτησή του. Παράλληλα, βάσει του προτεινόμενου **αρ. 6, παρ. 2**, η γλώσσα διεξαγωγής της διαδικασίας συμπεριλαμβάνεται στα υποχρεωτικά στοιχεία που καταγράφονται στο στάδιο της απλής καταγραφής δυνάμει του **αρ. 65, παρ. 2 Ν 4636/2019**.

- Διερμηνεία στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής σε περίπτωση αποδεδειγμένης αδυναμίας διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής

Το **αρ. 7, παρ. 1** προσθέτει στο **αρ. 69, παρ. 3 Ν 4636/2019** το εξής εδάφιο: «Εφόσον είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος, παρέχεται διερμηνεία στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος.»

⁷ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, *Handbook for Registration: Procedures and Standards for Registration, Population Data Management and Documentation*, Σεπτέμβριος 2003, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2w1wNuC>.

⁸ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE), *Access to protection in Europe: The registration of asylum application*, Οκτώβριος 2018, 30, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3bsx5hK>.

- Παράλειψη συνέντευξης σε περίπτωση απροθυμίας διεξαγωγής αυτής στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής

Το **αρ. 11** τροποποιεί το **αρ. 77, παρ. 7 Ν 4636/2019** με σκοπό τη ρητή πρόβλεψη παράλειψης της προσωπικής συνέντευξης σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας διασφάλισης διερμηνείας στην επιθυμητή γλώσσα του αιτούντος, όπου ο αιτών δεν επιθυμεί τη διεξαγωγή της συνέντευξης στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του.

Η RSA επισημαίνει ότι, παρά τις πολλαπλές νομοθετικές τροποποιήσεις που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια, ουδέποτε έχει θεσμοθετηθεί στην ελληνική έννομη τάξη ο ρόλος του διερμηνέα, ήτοι τα καθήκοντα, τα απαιτούμενα προσόντα και η πιστοποίησή τους, στη διαδικασία ασύλου. Η έλλειψη αυτή συνιστά κρίσιμο κενό στην ποιότητα της διαδικασίας και τη διασφάλιση των εγγυήσεων που δικαιούνται οι αιτούντες διεθνή προστασία βάσει του **αρ. 69, παρ. 2 Ν 4636/2019**.

Η καταγραφή της γλώσσας στην οποία ο αιτών επιθυμεί να εξεταστεί η αίτησή του, καθ'εαυτήν, δύναται να διευκολύνει το διοικητικό έργο της Υπηρεσίας Ασύλου, παρέχοντας περαιτέρω πληροφορίες για την καλύτερη προετοιμασία του χειριστή και την έγκαιρη αναζήτηση και διασφάλιση των αναγκαίων υπηρεσιών διερμηνείας. Τονίζεται, παρά ταύτα, ότι η επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος δεν συνιστά κατ'ανάγκη γλώσσα την οποία ο αιτών κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί.

Ωστόσο, η δεσμευτική αναγραφή της γλώσσας κατά το στάδιο της καταγραφής της αίτησης ασύλου, χωρίς εχέγγυα για την ακριβή αποτύπωση των στοιχείων του αιτούντος, ήτοι ηχητική καταγραφή συνέντευξης, δημιουργεί κινδύνους σφαλμάτων στην καταγραφή της γλώσσας την οποία κατανοεί ο αιτών. Τέτοια σφάλματα ενδέχεται να οδηγήσουν σε διακοπές συνεντεύξεων ή και να ληφθούν αδίκως εις βάρος του αιτούντος ως ένδειξη αναξιπιστίας ή έλλειψη συνεργασίας.

Παράλληλα, η σύνδεση της αδυναμίας εύρεσης υπηρεσιών διερμηνείας στην επιθυμητή γλώσσα του αιτούντος με την παράλειψη της προσωπικής συνέντευξης είναι ανησυχητική⁹ και έχει ήδη επισημανθεί ως προβληματική από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.¹⁰ Το ενωσιακό δίκαιο¹¹ επιτρέπει την παράλειψη της προσωπικής συνέντευξης για λόγους αντικειμενικής δυσχέρειας μόνον όταν «η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ότι ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συνέντευξη, για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του».¹² Η τροποποίηση του αρ. 77, παρ. 7 Ν 4636/2019 συνιστά πρόσθετο λόγο παράλειψης της συνέντευξης, πέραν αυτών που προβλέπει η Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου.

⁹ Βλ. RSA κ.α., «Απόρριψη 28 αιτούντων άσυλο από Αφρικανικές χώρες λόγω έλλειψης διερμηνείας», 23 Νοεμβρίου 2019, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2y8SFc4>.

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απάντηση της Επιτρόπου Johansson σε ερώτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, P-004017/2019, 5 Φεβρουαρίου 2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3a2pXaj>.

¹¹ Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση) [2013] Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L180/60.

¹² Άρθρο 14, παρ. 2 Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Σχεδίου Νόμου, οι εν λόγω τροποποιήσεις αποσκοπούν συνδυαστικά στη μείωση των καθυστερήσεων που παρατηρούνται στη διαδικασία, χωρίς να θίγεται το δικαίωμα των αιτούντων σε διερμηνεία.¹³ Ωστόσο, η διεύρυνση των περιπτώσεων όπου επιτρέπεται η παράλειψη της προσωπικής συνέντευξης όχι μόνο δεν συνάδει με το πνεύμα της Οδηγίας περιορίζοντας δυσανάλογα το δικαίωμα του αιτούντος σε ακρόαση,¹⁴ αλλά και αποστερώντας μια από τις βασικές εγγυήσεις της διαδικασίας επιδρώντας έτσι στην ποιότητα της διαδικασίας σε πρώτο βαθμό, εντείνοντας τον κίνδυνο έκδοσης εσφαλμένων αποφάσεων και αναπόφευκτα αυξάνοντας το διοικητικό φόρτο των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών σε δεύτερο βαθμό. Για την κάλυψη των αναγκών διερμηνείας σε ιδιάζουσες περιπτώσεις όπου δεν διατίθενται διερμηνείς, προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) ενέργειες όπως η αναβολή της συνέντευξης, η χρήση τεχνολογικών μέσων – που ήδη προβλέπεται στο Ν 4636/2019 – και η συνεργασία με υπηρεσίες άλλων κρατών μελών.¹⁵

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 6, παρ. 2 και το αρ. 11.

Παράλληλα, η RSA προτείνει την τροποποίηση του αρ. 6 παρ. 1 ως εξής:

1. Η παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4636/2019, τροποποιείται ως εξής: «1. Κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας. Η αίτηση υποβάλλεται ενώπιον των Αρχών Παραλαβής, οι οποίες διενεργούν αμέσως την πλήρη καταγραφή της. Η πλήρης καταγραφή περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία ταυτότητας, τη χώρα καταγωγής του αιτούντος, το όνομα του πατέρα, της μητέρας, του/της συζύγου και των τέκνων του, τη διεύθυνση ηλεκτρονικής αλληλογραφίας εφόσον υπάρχει, βιομετρικά στοιχεία αναγνώρισης, πλήρη αναφορά των λόγων για τους οποίους ο αιτών ζητά διεθνή προστασία, διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής, ~~τη γλώσσα στην οποία επιθυμεί να εξεταστεί η αίτησή του~~ καθώς και, αν ο αιτών επιθυμεί, ορισμό αντικλήτου. **Στην πλήρη καταγραφή εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 13 του άρθρου 77 του παρόντος.**»

Η RSA προτείνει επίσης την τροποποίηση του αρ. 7, παρ. 1 ως εξής:

1. Η δεύτερη παρ. 2 του άρθρου 69 του ν. 4636/2019 αναριθμείται σε παράγραφο 3 και αναδιατυπώνεται ως εξής:

«3. Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν των υπηρεσιών διερμηνείας για να υποβάλουν την αίτησή τους και να εκθέσουν την υπόθεσή τους στις αρμόδιες Αρχές Παραλαβής, για τη διεξαγωγή συνέντευξης ή προφορικής ακρόασης, καθώς και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, εφόσον δεν μπορεί να εξασφαλισθεί η αναγκαία επικοινωνία χωρίς αυτόν. Η δαπάνη της διερμηνείας βαρύνει το Δημόσιο. Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, όπου αυτή απαιτείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας, δύναται να παρέχεται και

¹³ Υπουργείο Μετανάστευσης και Άσυλου, Σχέδιο Νόμου: Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας – Αιτιολογική έκθεση, 4.

¹⁴ Βλ. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), Υπόθεση C-166/13 *Mukarubega*, 5 Νοεμβρίου 2014, σκέψη 52, Υπόθεση C-348/16 *Sacko*, 26 Ιουλίου 2017, σκέψη 38.

¹⁵ EASO, *Guidance on asylum procedure: operational standards and indicators*, Σεπτέμβριος 19, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2RoSlgj>.

εξ αποστάσεως με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων επικοινωνίας, σε περίπτωση που η φυσική παρουσία διερμηνέα δεν είναι πρόσφορη. Εφόσον είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος, **διερευνάται η διαθεσιμότητα υπηρεσιών διερμηνείας από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) και η συνεργασία με υπηρεσίες άλλων κρατών μελών παρέχεται διερμηνεία στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος.** Οι αρμόδιες Αρχές απόφασης μεριμνούν, ώστε να λαμβάνουν γνώση του περιεχομένου ξενόγλωσσων εγγράφων που τυχόν κατατίθενται ενώπιόν τους, ακόμη και αν αυτά δεν προσκομίζονται σε επίσημη μετάφραση.»

2.2. Νομική συνδρομή

Το **αρ. 9** του Σχεδίου Νόμου φέρνει δύο δραστικές αλλαγές στη δωρεάν νομική συνδρομή στους αιτούντες άσυλο σε δεύτερο βαθμό, σε σημαντικό βαθμό αντίθετες με την πρόσφατα δημοσιευθείσα ΚΥΑ στην οποία περιγράφεται λεπτομερώς το σύστημα νομικής συνδρομής,¹⁶ χωρίς επεξήγηση της σκοπιμότητας των τροποποιητικών μέτρων στην αιτιολογική έκθεση.

Η τροποποίηση του **αρ. 71, παρ. 3 Ν 4636/2019** επιχειρεί τον περιορισμό της χορήγησης νομικής συνδρομής σε αιτούντες άσυλο «μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής» τους.¹⁷ Το εν λόγω κριτήριο ("merits test") βαρύνει τον αιτούντα με την επιπρόσθετη ευθύνη και βάρος απόδειξης, πριν την εξέταση της ουσίας της προσφυγής του, να πείσει την Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών με αιτιολογημένη αίτηση στα ελληνικά, χωρίς την υποστήριξη δικηγόρου, χωρίς νομικές γνώσεις και χωρίς οικειότητα με τη γλώσσα της χώρας, ότι υπάρχει πιθανότητα να γίνει δεκτή η προσφυγή του αν εξεταστεί. Υπενθυμίζεται ότι η διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών Προσφυγών είναι κατά κανόνα έγγραφη.

Το μέτρο εγείρει σειρά προβληματισμών. Πρώτον, με την εισαγωγή του merits test, η άσκηση του δικαιώματος σε πραγματική προσφυγή δυνάμει του αρ. 46 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου και του αρ. 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής για τους αιτούντες προστασία, λαμβάνοντας υπόψη την ευάλωτη θέση τους στη διαδικασία ασύλου,¹⁸ την έλλειψη οικειότητας με τη γλώσσα και το νομικό σύστημα της χώρας, καθώς και τον κίνδυνο βλάβης που διατρέχουν σε περίπτωση εσφαλμένης απόρριψης της αίτησής τους.¹⁹ Στην πράξη, ένα τέτοιο μέτρο πρόκειται να στερήσει το δικαίωμα νομικής συνδρομής στην πλειοψηφία των προσφεύγοντων. Ενδεικτικά, σημειώνεται ότι στην Κύπρο, που προβλέπει παρόμοια ρύθμιση για τη χορήγηση νομικής συνδρομής, ο αριθμός επιτυχών αιτήσεων νομικής συνδρομής στο πλαίσιο προσφυγών κατά απορριπτικών αποφάσεων ήταν 0 το 2018 και 1 το 2019.²⁰

¹⁶ ΚΥΑ 3686/2020, ΦΕΚ Β' 1009/24.03.2020.

¹⁷ Σημειώνεται ότι το αρ. 20, παρ. 3 της Οδηγίας αναφέρεται σε προσφυγή που «δεν έχει πραγματικές πιθανότητες επιτυχίας».

¹⁸ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), Μ.Σ.Σ. κατά Βελγίου και Ελλάδος, Αίτηση 30696/09, 21 Ιανουαρίου 2011, σκέψη 251.

¹⁹ ECRE/ELENA, Legal Note on access to legal aid in Europe, Νοέμβριος 2017, 10, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/34rSUV6>, ECRE, Information Note on the Asylum Procedures Directive, Δεκέμβριος 2014, 26, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3b10Ju4>.

²⁰ Asylum Information Database, Country Report Cyprus, 2019 Update, Απρίλιος 2020, 39, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2RvfDRE>.

Δεύτερον, το *merits test* προσθέτει ένα επιπλέον στάδιο στη διαδικασία της δευτεροβάθμιας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου, περιπλέκοντας και επιβαρύνοντας περαιτέρω τον ήδη αυξημένο διοικητικό φόρτο των Επιτροπών Προσφυγών, οι οποίες θα κληθούν να εξετάζουν αιτήσεις νομικής συνδρομής προτού αποφανθούν επί του δικαιώματος παραμονής του αιτούντος στο ελληνικό έδαφος και προβούν στην εξέταση της προσφυγής. Παράλληλα, τα διοικητικά δικαστήρια θα επωμιστούν το φόρτο της εξέτασης προσφυγών κατά αποφάσεων των Επιτροπών Προσφυγών που απορρίπτουν τη χορήγηση νομικής συνδρομής, κατ'εφαρμογή της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.²¹ Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη ρύθμιση πρόκειται να αποδειχθεί δυσμενής και για τις εθνικές αρχές.

Για να διασφαλιστεί η ουσιαστική πρόσβαση των αιτούντων σε μια δίκαιη διαδικασία ασύλου και την έννομη προστασία,²² η RSA συνιστά να διατηρηθεί η παροχή της νομικής συνδρομής, η οποία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές και συστηματικά καταγεγραμμένες ελλείψεις,²³ χωρίς κριτήριο ευδοκίμησης της προσφυγής. Σημειώνει δε ότι, στη νομοθεσία κρατών όπως η Ολλανδία, η Σουηδία, η Αυστρία, η Δανία, η Ισπανία, η Μάλτα και η Σλοβακία, η νομική συνδρομή σε αιτούντες άσυλο δεν υπόκειται σε *merits test*.²⁴

Παράλληλα, η προτεινόμενη διάταξη επιβάλλει στους προσφεύγοντες την υποχρέωση να υποβάλουν αίτηση νομικής συνδρομής εντός 2 ημερών από την επίδοση της απόφασης. Η ρύθμιση αυτή φαίνεται να έρχεται σε αντιθεση με την σχετική ΚΥΑ, όπου προβλέπεται η υποβολή του σχετικού αιτήματος το αργότερο 10 ημέρες πριν την εξέταση της προσφυγής στην κανονική διαδικασία, 5 ημέρες στην ταχύρρυθμη διαδικασία και 3 ημέρες στη διαδικασία των συνόρων.²⁵ Δεδομένων των προαναφερθέντων εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο στη διαδικασία, η διορία 2 ημερών είναι δυσανάλογα περιοριστική για την προετοιμασία και σύνταξη των λόγων για τους οποίους πρέπει να τους παρασχεθεί η συνδρομή δικηγόρου. Κατ'ελάχιστο, θα πρέπει να δίνεται στους προσφεύγοντες το ήμισυ της προθεσμίας κατάθεσης προσφυγής για να υποβάλουν αίτημα νομικής συνδρομής.²⁶

Τέλος, η συγκυρία της τροποποίησης του αρ. 71 Ν 4636/2019 παρέχει στο νομοθέτη την ευκαιρία αντιμετώπισης των αντικειμενικών δυσχερειών που έχουν ανακύψει στην πρόσβαση νομικής συνδρομής λόγω των εν ισχύ διατάξεων σχετικά με την υποχρέωση βεβαίωσης του γνήσιου της υπογραφής του αιτούντος για την εξουσιοδότηση δικηγόρου, καθώς και τον αυτοδίκαιο ορισμό αυτού ως αντικλήτου στη διαδικασία ασύλου. Όπως παρατηρείται από την εφαρμογή του νόμου μέχρι σήμερα, η πρόσθετη υποχρέωση θεώρησης του γνήσιου της υπογραφής, έχει ως αποτέλεσμα τη θέση σημαντικού αριθμού αιτούντων, ιδίως των απορριφθέντων σε πρώτο βαθμό,

²¹ Άρθρο 20, παρ. 3, δεύτερο εδάφιο Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.

²² Άρθρο 20, παρ. 3, τρίτο εδάφιο Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.

²³ Αναφέρεται ενδεικτικά ότι στη Λέσβο, η μοναδική δικηγόρος του Μητρώου του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου τελεί σε αναστολή καθηκόντων.

²⁴ ECRE/ELENA, *Legal Note on access to legal aid in Europe*, Νοέμβριος 2017, 6.

²⁵ Άρθρο 3 ΚΥΑ 3686/2020, ΦΕΚ Β' 1009/24.03.2020.

²⁶ Παρόμοια ρύθμιση ισχύει στη Γαλλία, όπου η αίτηση νομικής συνδρομής υποβάλλεται εντός 15 ημερών από την επίδοση της πρωτοβάθμιας απόφασης: *Asylum Information Database, Country Report France, 2019 Update*, Μάρτιος 2020, 42, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2Vny3EV>.

οι οποίοι δεν δύνανται να βεβαιώσουν το γνήσιο της υπογραφής τους ενώπιον αρχών ή Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών εφόσον η ισχύς των δελτίων αιτήσαντος ασύλου τους παύει αυτοδικαίως, εκτός δυνατότητας εκπροσώπησης από συνήγορο, αλλά και την επιβάρυνση των διοικητικών αρχών.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά την τροποποίηση του αρ. 9 ως εξής:

1. Η παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 τροποποιείται ως εξής: «Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να συμβουλευούνται με δαπάνη τους, δικηγόρο ή άλλο σύμβουλο σε θέματα σχετικά με την αίτησή τους. Εφόσον, ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά για συγκεκριμένες πράξεις, η πληρεξουσιότητα προς δικηγόρο για την εκπροσώπηση των αιτούντων ενώπιον των αρχών του παρόντος Μέρους ή η εξουσιοδότηση προς σύμβουλο ή άλλα πρόσωπα, ~~πρέπει να είναι επίκαιρη και παρέχεται με ιδιωτικό έγγραφο, όπου απαιτείται η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του αιτούντος, η οποία μπορεί να γίνει και με την επίδειξη του δελτίου αιτήσαντος ασύλου από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Το έγγραφο της εξουσιοδότησης κατατίθεται σε πρωτότυπο στις αρμόδιες αρχές.~~»

2. Η παρ. 3 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 τροποποιείται ως εξής: «3. Στους αιτούντες παρέχεται, κατόπιν αίτησής τους, δωρεάν νομική συνδρομή στις διαδικασίες ενώπιον της Αρχής Προσφυγών με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Υπουργικής Απόφασης της παραγράφου 8 του άρθρου 7 του ν. 4375/2016 (Α' 51). ~~Η αίτηση υποβάλλεται εντός δύο (2) ημερών από την επίδοση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 82 του παρόντος και εξετάζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή σε υποθέσεις τριμελούς σύνθεσης, ή από τον εισηγητή δικαστή σε υποθέσεις μονομελούς σύνθεσης και γίνεται δεκτή μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής. Εφόσον η αίτηση γίνει δεκτή, Η εκδίκαση της υπόθεσης αναβάλλεται μία μόνο φορά σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 98 και προσδιορίζεται στην αμέσως επόμενη δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος δύναται να καταθέσει υπόμνημα επί της προσφυγής με το οποίο προβάλλει οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας. Οι αποφάσεις που εκδίδονται επί των αιτημάτων παροχής νομικής συνδρομής δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό των ανατιθέμενων ανά μήνα και ανά εισηγητή υποθέσεων σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 95 του παρόντος. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας.~~»

3. Η παρ. 7 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 καταργείται.

2.3. Διαπίστωση ανηλικότητας

Το **αρ. 1, παρ. 4** απαλείφει από το **αρ. 39, παρ. 5, περ. στ' Ν 4636/2019**, χωρίς αιτιολόγηση, τη ρητή πρόβλεψη του τεκμηρίου της ανηλικότητας των αιτούντων άσυλο

κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαπίστωσης ανηλικότητας. Το Σχέδιο Νόμου αφαιρεί έτσι μία κρίσιμη εγγύηση για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο²⁷ και προβλέπονται ρητά στην Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου.²⁸ Όπως τονίζει στις κατευθυντήριες γραμμές του το ΕΑΣΟ, απαιτείται ευρεία εφαρμογή του τεκμηρίου της ανηλικότητας και αποφυγή των διαδικασιών διαπίστωσης ανηλικότητας κατά τις διαδικασίες καταγραφής.²⁹

Για το λόγο αυτό, η RSA προτείνει τις παρακάτω τροποποιήσεις στο αρ. 1, παρ. 4:

4. Το πρώτο εδάφιο της περ. στ' της παρ. 5 του άρθρου 39 του ν. 4636/2019, τροποποιείται ως εξής: «στ) την παραπομπή με απόφαση του Διοικητή του Κέντρου ή της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής ή της Υπηρεσίας Ασύλου, σε περίπτωση που ανακύπτει αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητα πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, σε διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 1982/16.02.2016 (Β' 335) κοινής υπουργικής απόφασης, όπως κάθε φορά ισχύει. **Σε κάθε περίπτωση, μέχρι την έκδοση πορίσματος περί της ηλικίας του, το πρόσωπο θεωρείται ανήλικος και τυγχάνει αντίστοιχης μεταχείρισης.**»

3. Εξέταση σε πρώτο βαθμό

3.1. Σιωπηρή ανάκληση

Το **αρ. 14** επιχειρεί μία διόρθωση του **αρ. 81, παρ. 1 Ν 4636/2019**, διευκρινίζοντας ότι, σε περίπτωση σιωπηρής ανάκλησης, οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν επαρκώς την αίτηση και προβαίνουν σε απορριπτική απόφαση μόνον όταν θεωρούν ότι αυτή είναι αβάσιμη βάσει των διαθέσιμων στοιχείων. Καίτοι βελτιωμένη, η νέα διατύπωση του αρ. 81, παρ. 1 παραμένει ασύμφωνη με το αρ. 28, παρ. 1 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου. Σε περίπτωση σιωπηρής ανάκλησης, η Οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη τη διασφάλιση της δυνατότητας της αποφαινόμενης αρχής όπως διατάξει είτε τη διακοπή της εξέτασης είτε την απόρριψη της αίτησης όταν αυτή κρίνεται αβάσιμη βάσει των διαθέσιμων στοιχείων.³⁰ Η θέσπιση των δύο αυτών διαδικασιών ευλόγως προβλέπεται ως υποχρέωση των κρατών μελών ("shall" clause), εφόσον είναι πιθανόν τα στοιχεία στη διάθεση των αποφαινόμενων αρχών να μην καταδεικνύουν την αβασιμότητα της αίτησης ώστε να καθίσταται δυνατή η έκδοση απορριπτικής απόφασης επί αυτής.

Υπενθυμίζεται ότι, κατόπιν της διακοπής της διαδικασίας, η Οδηγία διασφαλίζει το δικαίωμα του αιτούντος να παρουσιαστεί εκ νέου στις αρχές για να αιτηθεί τη συνέχιση

²⁷ Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Γενικό Σχόλιο 6 (2005). Βλ. επίσης Συμβούλιο της Ευρώπης, *Age assessment: Council of Europe member states' policies, procedures and practices respectful of children's rights in the context of migration*, Σεπτέμβριος 2017, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3arENaC>.

²⁸ Άρθρο 25, παρ. 5 Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.

²⁹ ΕΑΣΟ, *Practical guide on the best interests of the child in asylum procedures*, 2019, 20, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2yWzWYg>.

³⁰ Άρθρο 28, παρ. 1 Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου. Βλ. διατύπωση: «Member States shall ensure that the determining authority takes a decision either to discontinue the examination or... to reject the application».

της εξέτασης της αίτησής του, χωρίς να υπόκειται στις διατάξεις περί μεταγενέστερων αιτήσεων.³¹

Εντούτοις, το αρ. 81 Ν 4636/2019 εξακολουθεί να παραλείπει τη δυνατότητα διακοπής της εξέτασης της αίτησης, αφήνοντας έτσι νομική ασάφεια ως προς τη διαδικασία που οφείλει να ακολουθεί η Υπηρεσία Ασύλου όταν μία αίτηση ανακαλείται σιωπηρά και δεν μπορεί να απορριφθεί ως αβάσιμη. Παραβιάζεται ως εκ τούτου το δικαίωμα του αιτούντος να αιτηθεί τη συνέχιση της εξέτασης της αίτησής του, με αποτέλεσμα να εκδίδονται καταχρηστικά απορριπτικές αποφάσεις, όπως διαφαίνεται από την εφαρμογή του Ν 4636/2019 σε Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου από την έναρξη ισχύος του Ν 4636/2019.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά την τροποποίηση του αρ. 14 ως εξής:

1. Η παρ. 1 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «1. Όταν υπάρχει εύλογη αιτία να θεωρείται ότι ο αιτών έχει σιωπηρά ανακαλέσει την αίτησή του, οι Αρχές Απόφασης **διακόπτουν την εξέταση της αίτησης με σχετική πράξη τους και θέτουν την υπόθεση στο αρχείο ή εξετάζουν την αίτηση επαρκώς επί της ουσίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του παρόντος, με βάση τα διαθέσιμα στην υπηρεσία στοιχεία, και εφόσον θεωρήσουν ότι είναι αβάσιμη την απορρίπτουν. Οι ως άνω πράξεις κοινοποιούνται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 82 του παρόντος.»**

2. Η παρ. 3 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «Στις περιπτώσεις που έχει εκδοθεί πράξη διακοπής ο αιτών έχει δικαίωμα με αίτηση του, εντός εννέα (9) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης διακοπής, να ζητήσει από την αρχή που έλαβε την απόφαση, τη συνέχιση της διαδικασίας εξέτασης της υπόθεσής του. Μέχρι την τελεσίδικη κρίση της ως άνω αίτησης, ο αιτών δεν απελαύνεται από τη χώρα ούτε εκτελείται απόφαση επιστροφής. Κατά των απορριπτικών αποφάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ο αιτών δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιων των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών σύμφωνα με το άρθρο 92 του παρόντος.»

Επίσης, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, το **αρ. 5, παρ. 2** τροποποιεί τον ορισμό της «μεταγενέστερης αίτησης», με στόχο τη συμμόρφωση της νομοθεσίας προς την Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου.³² Ωστόσο, η RSA σημειώνει ότι, σε αντίθεση με τον προτεινόμενο, ο εν ισχύ ορισμός στο **αρ. 63, περ. η' Ν 4636/2019** μεταφέρει κατά γράμμα το αρ. 3, περ. ιζ' της Οδηγίας. Η τροποποίησή του ενδέχεται να δημιουργήσει περαιτέρω σύγχυση ως προς τις περιπτώσεις εφαρμογής των διατάξεων περί μεταγενέστερων αιτήσεων και ως εκ τούτου δεν κρίνεται εύλογη.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 5, παρ 2.

³¹ Άρθρο 28, παρ. 2 Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν χρονικό όριο τουλάχιστον 9 μηνών για τη δυνατότητα του αιτούντος να αιτηθεί συνέχιση της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής του.

³² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Σχέδιο Νόμου: Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας – Αιτιολογική έκθεση, 4.

3.2. Εξέταση κατά προτεραιότητα και ταχύρρυθμη διαδικασία

Το **αρ. 16** προβλέπει αλλαγές στις διατάξεις των **παρ. 7 και 9 του αρ. 83 Ν 4636/2019** σχετικά με την εξέταση αιτήσεων κατά προτεραιότητα και την ταχύρρυθμη διαδικασία. Πρώτον, συντέμνεται η προθεσμία των 20 ημερών σε 15 για την εξέταση αιτήσεων κατ'απόλυτη προτεραιότητα, ήτοι αιτήσεων που υποβάλλονται κατά τη διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης και αιτήσεων από πρόσωπα που τελούν υπό κράτηση.³³

Δεύτερον, η «μερική αναδιαμόρφωση των κατηγοριών αιτήσεων που υπάγονται στην οικεία διαδικασία»,³⁴ χωρίς σχετική αιτιολογία, απαλείφει από το πεδίο εφαρμογής της εξέτασης κατά προτεραιότητα τις αιτήσεις ευάλωτων προσώπων και τις αιτήσεις που ευλόγως πιθανολογούνται ως βάσιμες. Η RSA επαναλαμβάνει ότι το πνεύμα του αρ. 31, παρ. 7 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου στοχεύει στη γρήγορη διεκπεραίωση υποθέσεων ευάλωτων ατόμων και αιτημάτων που είναι πιθανόν να θεωρηθούν βάσιμα, ούτως ώστε να εξοικονομούνται οι διοικητικοί πόροι των αρχών ασύλου. Η ταχεία απόδοση του ασύλου σε κατηγορίες προσώπων που βάσιμα υπάγονται στο καθεστώς της διεθνούς προστασίας εξυπηρετεί τόσο τη διοίκηση όσο και τους αιτούντες, ενώ βρίσκει έρεισμα σε εδραιωμένες πρακτικές της Υπηρεσίας Ασύλου όπως η ειδική διαδικασία κατά προτεραιότητα για Σύρους πολίτες («Syria Fast Track»)).³⁵

Υπογραμμίζεται, ωστόσο, ότι η προτεραιοποίηση των αιτήσεων ευάλωτων προσώπων δεν δικαιολογεί την παράλειψη θεμελιωδών εγγυήσεων, ήτοι διαπίστωση της ευαλωτότητας ή ιατρικός έλεγχος. Η διοίκηση οφείλει να μεριμνά πλήρως για την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών των αιτούντων, ούτως ώστε τους παρασχεθεί η δυνατότητα να υποστηρίξουν επαρκώς την αίτησή τους ενώπιον των αρχών.

Τρίτον, απαλείφεται η **περ. ιβ' του αρ. 83, παρ. 9 Ν 4636/2019**, ήτοι η λήψη της ευαλωτότητας του αιτούντος άσυλο ως λόγου εφαρμογής της ταχύρρυθμης διαδικασίας. Η RSA είχε επισημάνει κατά τη συζήτηση του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας ότι η εν λόγω διάταξη αντιβαίνει στο ενωσιακό δίκαιο,³⁶ επομένως η κατάργησή της κρίνεται εύλογη.

Τέλος, η RSA επανέρχεται στην ανάγκη επαναφοράς της ρητής και απόλυτης εξαιρέσης των ασυνόδευτων παιδιών από την ταχύρρυθμη διαδικασία, καθώς η υπαγωγή τους σε μειωμένες διαδικαστικές εγγυήσεις, ήτοι αυστηρότερες προθεσμίες και εξαιρέσεις από το δικαίωμα παραμονής στο έδαφος κατά την εξέταση της προσφυγής, ουδέποτε δύναται να συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά την τροποποίηση του αρ. 16 ως εξής:

³³ Σημειώνεται ότι το αρχικό Σχέδιο Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας που είχε υποβληθεί σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη αναφερόταν σε προθεσμία 15 ημερών για αυτές τις αιτήσεις. Βλ. RSA, *Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας*, Οκτώβριος 2019, 19.

³⁴ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Σχέδιο Νόμου: Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας – Αιτιολογική έκθεση*, 6.

³⁵ RSA, *Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας*, Οκτώβριος 2019, 19.

³⁶ RSA, *Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας*, Οκτώβριος 2019, 21.

1. Η παρ. 7 του άρθρου 83 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Οι αρμόδιες Αρχές Παραλαβής καταγράφουν και εξετάζουν κατά απόλυτη προτεραιότητα αιτήσεις διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με: (α) την περίπτωση γ' της παραγράφου 10 του άρθρου 39 και (β) την παράγραφο 8 του άρθρου 46 του παρόντος νόμου. Στις περιπτώσεις αυτές ενόψει του κατεπείγοντος, η εξέταση της αίτησης πρέπει να ολοκληρώνεται υποχρεωτικά εντός δεκαπέντε (15) ημερών.

Οι αρμόδιες Αρχές Παραλαβής καταγράφουν και εξετάζουν κατά προτεραιότητα αιτήσεις διεθνούς προστασίας, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, όταν αυτές αφορούν:

(α) άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 39 του παρόντος, εφόσον έχει προηγηθεί πλήρης αξιολόγηση των ειδικών αναγκών τους

(β) άτομα που υποβάλλουν αίτηση βάσει του άρθρου 90 του παρόντος ευρισκόμενα σε ζώνες διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της Χώρας (διαδικασία στα σύνορα),

(γ) άτομα που ενδέχεται να υπαχθούν στις διαδικασίες του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή εφόσον άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς διεθνούς προστασίας ή άλλο κράτος που δεσμεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού αυτού, έχει αναλάβει την ευθύνη εξέτασης της σχετικής αίτησης,

(δ) άτομα των οποίων οι αιτήσεις μπορούν να θεωρηθούν ως προδήλως αβάσιμες σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 88 του παρόντος,

(ε) άτομα για τα οποία η Ελληνική Αστυνομία με αιτιολογημένο έγγραφό της αναφέρει ότι συνιστούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της Χώρας,

(στ) άτομα τα οποία υποβάλλουν μεταγενέστερες αιτήσεις διεθνούς προστασίας κατά το στάδιο εξέτασης του παραδεκτού, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 89 του παρόντος,

(ζ) άτομα τα οποία προέρχονται από πρώτη χώρα ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 85 του παρόντος ή από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 86 του παρόντος ή από ασφαλή χώρα καταγωγής σύμφωνα με το άρθρο 87 του παρόντος,

(η) άτομα των οποίων οι αιτήσεις εύλογα πιθανολογείται ότι είναι βάσιμες.»

2. Η περίπτωση ιβ' της παραγράφου 9 διαγράφεται.

3. Η παράγραφος 10 αντικαθίσταται ως εξής: Αιτήσεις διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων **δεν** εξετάζονται **σε καμία περίπτωση** με την ταχύρρυθμη διαδικασία της παραγράφου 9 του παρόντος. ~~μόνον εφόσον: α) ο ασυνόδευτος ανήλικος προέρχεται από χώρα, η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής κατ' άρθρο 87 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, ή β) ο ασυνόδευτος ανήλικος έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση και η προκαταρκτική εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 2 του παρόντος, δεν κατέδειξε την ύπαρξη νέων ουσιωδών στοιχείων, ή γ) ο ασυνόδευτος ανήλικος, θεωρείται εξαιτίας σοβαρών λόγων, επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.~~

3.3. Προδήλως αβάσιμες αιτήσεις

Το **αρ. 18** διευρύνει ανησυχητικά το πεδίο εφαρμογής του **αρ. 88, παρ. 2 Ν 4636/2019** που αφορά τις προδήλως αβάσιμες αιτήσεις, παρεκκλίνοντας περαιτέρω από τα όρια που θέτει το αρ. 32, παρ. 2 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.

Πρώτον, το Σχέδιο Νόμου προσθέτει στις περιπτώσεις εφαρμογής της έννοιας της πρόδηλης αβασιμότητας την κατάφωρη παραβίαση του καθήκοντος συνεργασίας του αιτούντος με τις εθνικές αρχές, όπως ήδη προβλέπει το ισχύον αρ. 78, παρ. 9 του Νόμου. Δεύτερον, η νέα **παρ. 3** στο αρ. 88 προβλέπει την απορρίψη αίτησης ως προδήλως αβάσιμης «εάν είναι προφανές από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης ότι ο αιτών παραμένει στο έδαφος της χώρας μόνο για οικονομικούς λόγους ή για να αποφύγει μια γενική κατάσταση έκτακτης ανάγκης.»

Η RSA επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το αρ. 32, παρ. 2 της Οδηγίας, επιτρέπεται στα κράτη μέλη να θεωρούν προδήλως αβάσιμη μία αίτηση μόνο όταν συντρέχει ένας από τους λόγους εφαρμογής της ταχύρρυθμης διαδικασίας.³⁷ Τα δέκα κριτήρια που προβλέπονται εξαντλητικά στην Οδηγία έχουν ήδη μεταφερθεί στην ελληνική νομοθεσία από το αρ. 88, παρ. 2 Ν 4636/2019. Ωστόσο, καμία από τις νέες περιπτώσεις που προβάλλει το Σχέδιο Νόμου δεν συνάδει με αυτές που επιτρέπονται από την Οδηγία. Κατά συνέπεια, η προτεινόμενη τροποποίηση είναι αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 18.

4. Ασφαλής τρίτη χώρα

Το **αρ. 17** του Σχεδίου Νόμου αναδιατυπώνει το **αρ. 86 Ν 4636/2019** με στόχο τη νομοτεχνική του βελτίωση. Στο σημείο αυτό, η RSA επανέρχεται στις επιφυλάξεις που είχε εγείρει κατά τη συζήτηση της ισχύουσας διάταξης, η οποία, καίτοι ελλιπής και εσφαλμένη ως προς την ερμηνεία της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας»,³⁸ τυγχάνει εφαρμογής σε ιδιαίτερα αυξημένο αριθμό αιτήσεων από την έναρξη ισχύος του νόμου.³⁹

Κριτήριο συνδέσμου

Ειδικά όσον αφορά τα κριτήρια για την εξέταση της ύπαρξης συνδέσμου μεταξύ του αιτούντος και της τρίτης χώρας, βάσει του οποίου η επιστροφή σε αυτή θα ήταν εύλογη, το αρ. 86, παρ. 1, περ. στ' Ν 4636/2019 προβλέπει ότι η διέλευση μπορεί, σε συνδυασμό με συγκεκριμένες περιστάσεις, να στοιχειοθετεί τέτοιο σύνδεσμο.⁴⁰ Ωστόσο, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει αποσαφηνίσει σε

³⁷ Το αρ. 32, παρ. 2 παραπέμπει στο αρ. 31, παρ. 8 της Οδηγίας, το οποίο μεταφέρεται στην εθνική νομοθεσία από το αρ. 83, παρ. 9 Ν 4636/2019.

³⁸ RSA, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας, Οκτώβριος 2019, 22-25.

³⁹ Η Υπηρεσία Ασύλου απέρριψε εντός των δύο πρώτων μηνών του έτους 415 αιτήσεις ως απαράδεκτες βάσει της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας, ενώ εφάρμοσε την εν λόγω έννοια μόνο σε 240 υποθέσεις καθ'όλη τη διάρκεια του 2019: Υπηρεσία Ασύλου, Στατιστικά στοιχεία, Φεβρουάριος 2020, 3, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/39Ucykw>.

⁴⁰ Βλ. επίσης ΣΤΕ ΟΛ 2347/2017, σκέψη 61.

πρόσφατη νομολογία του ότι η διέλευση από το έδαφος τρίτης χώρας δεν μπορεί, αφεαυτής, να αποτελεί βάσιμο κριτήριο για την ύπαρξη συνδέσμου του αιτούντος με αυτή.⁴¹ Καίτοι αναφερόμενη σε σειρά κριτηρίων, πολλά εκ των οποίων δεν ενδεικνύουν προσωπικό σύνδεσμο με μία τρίτη χώρα, η ισχύουσα νομοθεσία διατηρεί τη διέλευση ως πρωταρχικό κριτήριο για τον καθορισμό ενός επαρκούς συνδέσμου, αντίθετα με την ερμηνεία του εν λόγω κριτηρίου από το ΔΕΕ στην υπόθεση *LH*.

Μεθοδολογία

Όπως είχε επισημάνει η RSA στις παρατηρήσεις της, το αρ. 86, παρ. 2 Ν 4636/2019 δεν προβλέπει καμία ρύθμιση σχετικά με τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθούν οι αρχές για να κρίνουν εάν μία χώρα είναι «ασφαλής τρίτη χώρα» για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, ήτοι τους κανόνες βάσει των οποίων αξιολογείται αν πληρούνται τα κριτήρια της παρ. 1 του άρθρου στην ατομική περίπτωση του. Στην πρόσφατη νομολογία του, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι η μεθοδολογία που ακολουθείται από τις αρχές για την εξατομικευμένη εξέταση των κριτηρίων πρέπει να θεσπίζεται στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών για την ορθή εφαρμογή του αρ. 38 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου.⁴²

Επομένως, είναι απαραίτητη μία σε βάθος τροποποίηση του άρθρου, με στόχο την αναλυτική ρύθμιση των εν λόγω κανόνων μεθοδολογίας, όπου θα πρέπει να αναγράφεται πλήρως το διαδικαστικό πλαίσιο και τα βήματα τα οποία καλείται να ακολουθεί η αποφαινόμενη αρχή για να κρίνει κατά πόσο το σύστημα ασύλου και η πρακτική της τρίτης χώρας πληρούν τα κριτήρια του αρ. 38 της Οδηγίας σε γενικό επίπεδο και στην ατομική περίπτωση του αιτούντος. Οι κανόνες μεθοδολογίας περιλαμβάνουν, επίσης, τις αξιόπιστες πηγές πληροφοριών στις οποίες θα πρέπει να στηρίζεται η κρίση της αποφαινόμενης αρχής ως προς την εφαρμογή των κριτηρίων της «ασφαλούς τρίτης χώρας» στην ατομική περίπτωση του αιτούντος. Τέτοιες πηγές πρέπει να συμπεριλαμβάνουν εκθέσεις αξιόπιστων οργανώσεων προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με την κατάσταση των αιτούντων άσυλο στην τρίτη χώρα, σε συμφωνία με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).⁴³

Η απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση *LH* διευκρινίζει ότι η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» βάσει της Οδηγίας απαιτεί τη θέσπιση μίας διαδικασίας μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο για να καταστεί δυνατή η χρήση της από την αποφαινόμενη αρχή. Ελλείψει τέτοιων κανόνων, η χρήση της εν λόγω έννοιας δεν είναι σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο. Η ερμηνεία της Οδηγίας στην υπόθεση *LH* συνάδει με τη νομολογία του Δικαστηρίου, που επιβάλλει κατ'αναλογία υποχρεώσεις θέσπισης νομοθετικών ρυθμίσεων για την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς χώρας καταγωγής»⁴⁴ δυνάμει του αρ. 36 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου και αυτή του

⁴¹ ΔΕΕ, Υπόθεση C-564/18 *LH* κατά *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, 19 Μαρτίου 2020, σκέψεις 45-50.

⁴² ΔΕΕ, *LH*, σκέψη 48.

⁴³ Βλ. ΕΔΔΑ, *Ilias και Ahmed κατά Ουγγαρίας* [Ευρεία Σύνθεση], Αίτηση 47287/15, 21 Νοεμβρίου 2019, σκέψεις 99, 235.

⁴⁴ ΔΕΕ, Υπόθεση C-404/17 *A* κατά *Migrationsverket*, 25 Ιουλίου 2018.

«σοβαρού κινδύνου διαφυγής»⁴⁵ δυνάμει των αρ. 2 και 28 του Κανονισμού του Δουβλίνου.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά τη διεξαγωγή διαβούλευσης με στόχο τη θέσπιση ειδικότερων νομοθετικών διατάξεων που θα ενσωματώνουν ορθώς τους κανόνες μεθοδολογίας για την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας», σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αρ. 38, παρ. 2 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου. Μέχρι τη θέσπιση νομοθετικών ρυθμίσεων, η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» στο ελληνικό δίκαιο είναι αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο και δεν μπορεί να εφαρμόζεται βάσει του υπάρχοντος νόμου.

5. Προσφυγές

5.1. Δικαίωμα παραμονής

Στο **αρ. 28**, το Σχέδιο Νόμου προβλέπει τροποποιήσεις στους κανόνες που αφορούν το δικαίωμα παραμονής των αιτούντων στο εθνικό έδαφος κατά την εξέταση της προσφυγής, δυνάμει του **αρ. 104 Ν 4636/2019**. Η RSA επαναλαμβάνει τις σοβαρές επιφυλάξεις της ως προς τις εξαιρέσεις από τον ανασταλτικό χαρακτήρα των προσφυγών κατά απορριπτικών αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου, λαμβάνοντας υπόψη την προβληματική ερμηνεία και εφαρμογή τους από την έναρξη ισχύος του νόμου.

Πρώτον, τόσο η ισχύουσα διάταξη όσο και η προτεινόμενη τροποποίησή της χαρακτηρίζονται από σημαντική ασάφεια όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή του **αρ. 104, παρ. 2** σε περιπτώσεις που καλύπτονται από το **αρ. 104, παρ. 3**, στο οποίο διασφαλίζεται δικαίωμα παραμονής σε περίπτωση που ο αιτών δεν απολαμβάνει νομική συνδρομή. Προστίθεται δε μεγαλύτερη ασάφεια με την προαναφερθείσα τροποποίηση του **αρ. 71, παρ. 3** – εφόσον η αίτηση νομικής συνδρομής ενδέχεται να απορριφθεί εάν κριθεί ότι δεν πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής. Δεύτερον, κρίνεται ως περιττό προστιθέμενο διαδικαστικό στάδιο στη δευτεροβάθμια εξέταση των αιτήσεων ασύλου, το οποίο βαραίνει δυσανάλογα τις Επιτροπές Προσφυγών, δεδομένου του σύντομου των προθεσμιών που τους επιβάλλονται από το νόμο για τη συζήτηση των προσφυγών. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η πρακτική έκδοσης απόρριψης της αίτησης παραμονής λόγω έλλειψης αντικειμένου, κατόπιν της έκδοσης απορριπτικής απόφασης επί της προσφυγής.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά την πλήρη κατάργηση των εξαιρέσεων στο δικαίωμα παραμονής των αιτούντων κατά τη διαδικασία προσφυγής. Προτείνεται συνεπώς η τροποποίηση του αρ. 28, παρ. 2 ως εξής:

2. Οι Η παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 104 του ν. 4636/2019 καταργούνται. Τροποποιείται ως εξής: «2. Κατά παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, στις περιπτώσεις που η προσβαλλόμενη απόφαση έχει απορρίψει την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας με την αιτιολογία ότι: α) άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε. έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς διεθνούς προστασίας ή β) άλλο κράτος που

⁴⁵ ΔΕΕ, Υπόθεση C-528/15 *Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie κατά Salah Al Chodor*, 15 Μαρτίου 2017.

~~δεσμεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου έχει αναλάβει την ευθύνη εξέτασης της σχετικής αίτησης, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού αυτού ή γ) ο αιτών απολαμβάνει επαρκούς προστασίας από χώρα που θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για αυτόν ή δ) η εξέταση της μεταγενέστερης αιτήσεως δεν κατέδειξε την ύπαρξη νέων ουσιωδών στοιχείων ή είναι προδήλως αβάσιμη, καθώς και ε) στις περιπτώσεις που η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας έχει απορριφθεί κατά την ταχύρρυθμη διαδικασία πλην των περιπτώσεων α' και η' της παραγράφου 9 και της παραγράφου 10 του άρθρου 83, η παραμονή διατάσσεται με απόφαση που φέρει συνοπτική αιτιολογία της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή ή του δικαστή, σε περίπτωση μονομελούς σύνθεσης, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η προσφυγή, κατόπιν ειδικού αιτήματος του προσφεύγοντος. Μέτρο απέλασης, επανεισδοχής ή επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεστεί σε βάρος του προσφεύγοντος πριν την έκδοση αποφάσεως επί της κατά το προηγούμενο εδάφιο αιτήσεώς του. Η εξέταση του αιτήματος αυτού γίνεται σε συνεδρίαση της Επιτροπής, εν συμβουλίω, ή από τον δικαστή, σε περίπτωση μονομελούς σύνθεσης χωρίς να απαιτείται κλήση του αιτούντος να παρασταθεί. Οι αποφάσεις επί των αιτήσεων αυτών υπολογίζονται καθ' υπέρβαση του συνολικού κατά την παράγραφο 7 του άρθρου 95, αριθμού ανατιθέμενων ανά μήνα και ανά εισηγητή υποθέσεων.»~~

5.2. Αναπομπή στον πρώτο βαθμό

Το **αρ. 29** τροποποιεί το **αρ. 105 Ν 4636/2019** με στόχο να διευκρινίσει την απαγόρευση της αναπομπής υποθέσεων από την Αρχή Προσφυγών στην Υπηρεσία Ασύλου. Η ρύθμιση αυτή στερεί ένα βαθμό δικαιοδοσίας από τη διαδικασία ασύλου, ο οποίος καθίσταται κρίσιμος ιδίως σε περιπτώσεις όπου η προσωπική συνέντευξη ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου έχει παραλειφθεί.

Η RSA προτείνει την τροποποίηση του αρ. 29 ως εξής:

~~Το άρθρο 105 του ν. 4636/2019 **καταργείται**. Τροποποιείται ως εξής: «Άρθρο 105 Αναπομπή στον πρώτο βαθμό Αναπομπή της υπόθεσης στον πρώτο βαθμό δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται η αναπομπή στο πρώτο βαθμό για τη διενέργεια συνέντευξης ή συμπληρωματικής συνέντευξης. Στην περίπτωση που η Επιτροπή προσφυγών θεωρήσει ως αναγκαία τη διενέργεια συνέντευξης, αυτή πραγματοποιείται από την ίδια την Επιτροπή, τηρουμένων των οριζόμενων στο άρθρο 77. Η σχετική απόφαση αναγράφεται σε πρακτικό, με το οποίο αναβάλλεται η συζήτηση της υπόθεσης και ορίζεται η διενέργεια της συνέντευξης σε κάποια από τις επόμενες συνεδριάσεις η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν του ενός (1) μηνός.»~~

6. Υποχρεώσεις των αιτούντων και επίδοση αποφάσεων

6.1. Αυτοπρόσωπη παράσταση

Το **αρ. 12, παρ. 1 και 2** τροποποιεί το **αρ. 78, παρ. 3 Ν 4636/2019** που αφορά την υποχρέωση αυτοπρόσωπης παράστασης των αιτούντων ενώπιον της Αρχής Προσφυγών. Η εφαρμογή του νόμου από τις αρχές του 2020 έχει αναδείξει τις ιδιαίτερα προβληματικές συνέπειες της εν λόγω διάταξης, η οποία αποτελεί για τους

προσφεύγοντες υπέρμετρο περιορισμό στην πρόσβαση στο ένδικο βοήθημα της προσφυγής, ενώ επιφέρει σημαντικό φόρτο για τη διοίκηση και πρόσθετο βάρος εξέτασης στις Επιτροπές Προσφυγών. Τούτο διότι Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, όπως, ενδεικτικά, αυτό της Λέσβου, δεν δύνανται να χορηγήσουν βεβαιώσεις «περί αυτοπρόσωπης παρουσίας», ενώ δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα διερμηνείας για να επικοινωνήσουν με τους αιτούντες άσυλο.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA συνιστά την τροποποίηση του αρ. 12, παρ. 1 και 2 ως εξής:

1. Η περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4636/2019 καταργείται., τροποποιείται ως εξής: «(α) εφόσον οι αιτούντες διαμένουν σε Δομές Υποδοχής ή Φιλοξενίας δεν έχουν υποχρέωση αυτοπρόσωπης παράστασης. Στις περιπτώσεις αυτές οι αιτούντες μπορούν, είτε να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιους δικηγόρους ή εξουσιοδοτημένους συμβούλους ή άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 71 είτε να αποστέλλεται στην Αρχή Προσφυγών με κάθε πρόσφορο τρόπο έως την προτεραία της συζήτησης της υπόθεσης, βεβαίωση του Προϊσταμένου της Δομής Υποδοχής ή Φιλοξενίας. Στη βεβαίωση αυτή θα αναφέρεται ότι οι αιτούντες διαμένουν πράγματι στη δομή Υποδοχής ή Φιλοξενίας κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση της βεβαίωσης. Η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να απέχει πέραν των τριών ημερών από τη συζήτηση της προσφυγής.»

2. Η περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «(β) εφόσον στους αιτούντες έχει υποβληθεί περιορισμός στην ελευθερία κυκλοφορίας ή υποχρέωση διαμονής σε συγκεκριμένο τόπο κατά το άρθρο 45, ο οποίος βρίσκεται εκτός της περιφέρειας Αττικής, τότε δεν έχουν υποχρέωση αυτοπρόσωπης παράστασης. Στις περιπτώσεις αυτές οι αιτούντες μπορούν είτε να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιους δικηγόρους ή εξουσιοδοτημένους συμβούλους ή άλλα πρόσωπα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 71, είτε να μεριμνούν για την αποστολή στην Αρχή Προσφυγών με κάθε πρόσφορο τρόπο, έως την προτεραία της συζήτησης της υπόθεσης, βεβαίωσης του αστυνομικού τμήματος ή του Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών της περιοχής όπου διαμένουν, περί αυτοπρόσωπης εμφάνισης ενώπιόν τους κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση της βεβαίωσης. Η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να απέχει πέραν των δύο ημερών από τη συζήτηση της προσφυγής. Σε περίπτωση μη περιέλευσης στην Αρχή Προσφυγών των βεβαιώσεων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' και β', τεκμαίρεται ότι ο αιτών έχει ανακαλέσει σιωπηρά την προσφυγή του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 81 του παρόντος.»

6.2. Πλασματική επίδοση

Το **αρ. 15** του Σχεδίου Νόμου τροποποιεί το **αρ. 82 Ν 4636/2019**, σχετικά με τους κανόνες επίδοσης των αποφάσεων και άλλων διαδικαστικών εγγράφων. Η τροποποίηση αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη θέσπιση περαιτέρω ανησυχητικών περιπτώσεων πλασματικής επίδοσης στους αιτούντες, ήτοι με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε δηλωθείσα διεύθυνση και με παράδοση από τον προϊστάμενο του κέντρου υποδοχής ή κέντρου κράτησης στο οποίο διαμένει ο αιτών. Η επίδοση θεωρείται συντελεσμένη εντός 48 ωρών από την αποστολή του ηλεκτρονικού μηνύματος και 3 ημερών από την σύνταξη πράξης παραλαβής του κέντρου αντιστοίχως.

Η διεύρυνση της πρακτικής της πλασματικής επίδοσης καθίσταται ιδιαίτερα επικίνδυνη. Η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την επίδοση αποφάσεων επί της αίτησης διεθνούς προστασίας εγείρει ευαίσθητα ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων, ενώ η αντικειμενική έλλειψη των αναγκαίων υποδομών στην ελληνική διοίκηση πρόκειται να δημιουργήσει σοβαρά εμπόδια στην ενημέρωση των αιτούντων ως προς την πορεία των αιτήσεών τους και τη δυνατότητά τους να ασκήσουν ενδικοφανείς προσφυγές εντός των ορισμένων από το νόμο προθεσμιών. Στο σημείο αυτό, η RSA αναφέρει ότι πρόσφατα εγχειρήματα εισαγωγής καθεστώτος πλασματικής επίδοσης σε κράτη όπως η Ιταλία έχουν αποδειχθεί ατελέσφορα, λόγω των πολύπλοκων τεχνικών δυσχερειών που έχουν αντιμετωπίσει οι εθνικές αρχές κατά την υλοποίησή τους.⁴⁶

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 15.

7. Κράτηση των αιτούντων

Το **αρ. 2** του Σχεδίου Νόμου τροποποιεί σημεία του **αρ. 46 Ν 4636/2019** σχετικά με την κράτηση των αιτούντων άσυλο. Στο σημείο αυτό, η RSA επαναλαμβάνει τις σοβαρές επιφυλάξεις της για τη συμβατότητα της ισχύουσας διάταξης με το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο, ήτοι την Οδηγία για την υποδοχή⁴⁷ και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ως προς την αποφυγή του μέτρου της κράτησης.

Για το λόγο αυτό, η RSA προτείνει την αντικατάσταση του αρ. 46 Ν 4636/2019 από τις διατάξεις του αρ. 46 Ν 4375/2016 ως ελάχιστη προϋπόθεση για τη συμμόρφωση της Ελλάδας με τις υποχρεώσεις της.

Το **αρ. 3** προτείνει την κατάργηση του τετάρτου εδαφίου του **αρ. 48, παρ. 2 Ν 4636/2019**, σχετικά με τη δυνατότητα παράτασης της κράτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο για 20 ημέρες σε περίπτωση αδυναμίας των αρχών να πραγματοποιήσουν την παραπομπή τους σε δομές φιλοξενίας. Η RSA κρίνει θετική την εν λόγω διόρθωση του νομοθετικού πλαισίου, καθώς συμβάλλει στην ανάγκη συμμόρφωσης της Ελλάδας με την υποχρέωση αποφυγής της κράτησης.

Πέραν του των τροποποιήσεων των αρ. 46 και 48 Ν 4636/2019, το **αρ. 21** του Σχεδίου Νόμου προσθέτει νέα **παρ. 4 στο αρ. 92 Ν 4636/2019**, σύμφωνα με την οποία επιβάλλεται κράτηση σε προαναχωρησιακό κέντρο σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής από την Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών. Το Σχέδιο Νόμου επιχειρεί την επιβολή της κράτησης ως γενικευμένου μέτρου κατόπιν της δευτεροβάθμιας διαδικασίας, κατά κατάφωρη παραβίαση της υποχρέωσης της Ελλάδας να καταφεύγει στη διοικητική κράτηση μόνο κατ'εξαιρεση, εφόσον είναι αναγκαίο, κατόπιν

⁴⁶ Asylum Information Database, *Country Report Italy, 2018 Update*, Απρίλιος 2019, 35-36, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2XRwJx8>. Μεταξύ άλλων ζητημάτων, αναφέρεται η έλλειψη συντονισμού των τεχνικών προδιαγραφών της εθνικής βάσης δεδομένων αιτήσεων ασύλου (Vestanet) και των βάσεων δεδομένων του συστήματος υποδοχής (SGA), λόγω της οποίας καθίστατο αδύνατη η αναγνώριση των πράξεων παραλαβής από τη βάση Vestanet.

⁴⁷ Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση) [2013] Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L180/96.

εξατομικευμένης εξέτασης και για συγκεκριμένους λόγους, όπως τονίζεται στο **αρ. 46, παρ. 2 και 3 Ν 4636/2019**. Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη διάταξη κρίνεται αντίθετη στο δικαίωμα στην ελευθερία⁴⁸ και σε έννομη προστασία και νομοτεχνικά προβληματική.

Για τους λόγους αυτούς, η RSA καλεί τη Βουλή να απορρίψει το αρ. 21, παρ. 2.

Τέλος, το **αρ. 33** τροποποιεί το **αρ. 8, παρ. 4 Ν 4375/2016**, προσθέτοντας στις αρμοδιότητες της ΥΠΥΤ την ίδρυση Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών Νήσων (ΚΕΔΝ), εντός των οποίων δύνανται να λειτουργούν Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), Κλειστές Δομές Προσωρινής Υποδοχής και προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης (ΠΡΟΚΕΚΑ). Εντούτοις, δημιουργούνται ασάφειες ως προς το καθεστώς περιορισμού ελευθερίας στο οποίο θα υπάγονται οι διαμένοντες στις εν λόγω δομές, ήτοι περιορισμός της ελευθερίας ή πλήρης στέρηση αυτής, καθώς και προς τις αρμόδιες αρχές διαχείρισης των χώρων (ΥΠΥΤ, Ελληνική Αστυνομία).

⁴⁸ Άρθρο 5 Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), Άρθρο 6 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Παράρτημα – Κατάλογος προτεινόμενων τροποποιήσεων

Άρθρο 1: 4. Το πρώτο εδάφιο της περ. στ' της παρ. 5 του άρθρου 39 του ν. 4636/2019, τροποποιείται ως εξής: «στ) την παραπομπή με απόφαση του Διοικητή του Κέντρου ή της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής ή της Υπηρεσίας Ασύλου, σε περίπτωση που ανακύπτει αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητα πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, σε διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 1982/16.02.2016 (Β' 335) κοινής υπουργικής απόφασης, όπως κάθε φορά ισχύει. **Σε κάθε περίπτωση, μέχρι την έκδοση πορίσματος περί της ηλικίας του, το πρόσωπο θεωρείται ανήλικος και τυγχάνει αντίστοιχης μεταχείρισης.»**

Άρθρο 2: Προτείνεται αντικατάσταση του αρ. 46 Ν 4636/2019 από τις διατάξεις του αρ. 46 Ν 4375/2016.

Άρθρο 5: Συνίσταται απόρριψη του αρ. 5, παρ. 1 και 2.

Άρθρο 6: 1. Η παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4636/2019, τροποποιείται ως εξής: «1. Κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας. Η αίτηση υποβάλλεται ενώπιον των Αρχών Παραλαβής, οι οποίες διενεργούν αμέσως την πλήρη καταγραφή της. Η πλήρης καταγραφή περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία ταυτότητας, τη χώρα καταγωγής του αιτούντος, το όνομα του πατέρα, της μητέρας, του/της συζύγου και των τέκνων του, τη διεύθυνση ηλεκτρονικής αλληλογραφίας εφόσον υπάρχει, βιομετρικά στοιχεία αναγνώρισης, πλήρη αναφορά των λόγων για τους οποίους ο αιτών ζητά διεθνή προστασία, διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής, ~~τη γλώσσα στην οποία επιθυμεί να εξεταστεί η αίτησή του~~ καθώς και, αν ο αιτών επιθυμεί, ορισμό αντικλήτου. **Στην πλήρη καταγραφή εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 13 του άρθρου 77 του παρόντος.»**

Συνίσταται απόρριψη του αρ. 6, παρ. 2.

Άρθρο 7: 1. Η δεύτερη παρ. 2 του άρθρου 69 του ν. 4636/2019 αναριθμείται σε παράγραφο 3 και αναδιατυπώνεται ως εξής: «3. Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν των υπηρεσιών διερμηνείας για να υποβάλουν την αίτησή τους και να εκθέσουν την υπόθεσή τους στις αρμόδιες Αρχές Παραλαβής, για τη διεξαγωγή συνέντευξης ή προφορικής ακρόασης, καθώς και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, εφόσον δεν μπορεί να εξασφαλισθεί η αναγκαία επικοινωνία χωρίς αυτόν. Η δαπάνη της διερμηνείας βαρύνει το Δημόσιο. Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, όπου αυτή απαιτείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας, δύναται να παρέχεται και εξ αποστάσεως με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων επικοινωνίας, σε περίπτωση που η φυσική παρουσία διερμηνέα δεν είναι πρόσφορη. Εφόσον είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος, **διερευνάται η διαθεσιμότητα υπηρεσιών διερμηνείας από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) και η συνεργασία με υπηρεσίες άλλων κρατών μελών** ~~παρέχεται διερμηνεία στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος.~~ Οι αρμόδιες Αρχές απόφασης μεριμνούν, ώστε να λαμβάνουν γνώση του περιεχομένου ξενόγλωσσων εγγράφων που τυχόν κατατίθενται ενώπιόν τους, ακόμη και αν αυτά δεν προσκομίζονται σε επίσημη μετάφραση.»

Άρθρο 9: 1. Η παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 τροποποιείται ως εξής: «Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να συμβουλευούνται με δαπάνη τους, δικηγόρο ή άλλο σύμβουλο σε θέματα σχετικά με την αίτησή τους. Εφόσον, ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά για συγκεκριμένες πράξεις, η πληρεξουσιότητα προς δικηγόρο για την εκπροσώπηση των αιτούντων ενώπιον των αρχών του παρόντος Μέρους ή η εξουσιοδότηση προς σύμβουλο ή άλλα πρόσωπα, ~~πρέπει να είναι επίκαιρη και παρέχεται με ιδιωτικό έγγραφο, όπου απαιτείται η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του αιτούντος, η οποία μπορεί να γίνει και με την επίδειξη του δελτίου αιτήσαντος ασύλου από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Το έγγραφο της εξουσιοδότησης κατατίθεται σε πρωτότυπο στις αρμόδιες αρχές.~~»

2. Η παρ. 3 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 τροποποιείται ως εξής: «3. Στους αιτούντες παρέχεται, κατόπιν αίτησής τους, δωρεάν νομική συνδρομή στις διαδικασίες ενώπιον της Αρχής Προσφυγών με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Υπουργικής Απόφασης της παραγράφου 8 του άρθρου 7 του ν. 4375/2016 (Α' 51). ~~Η αίτηση υποβάλλεται εντός δύο (2) ημερών από την επίδοση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 82 του παρόντος και εξετάζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή σε υποθέσεις τριμελούς σύνθεσης, ή από τον εισηγητή δικαστή σε υποθέσεις μονομελούς σύνθεσης και γίνεται δεκτή μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής. Εφόσον η αίτηση γίνει δεκτή, Η εκδίκαση της υπόθεσης αναβάλλεται μία μόνο φορά σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 98 και προσδιορίζεται στην αμέσως επόμενη δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος δύναται να καταθέσει υπόμνημα επί της προσφυγής με το οποίο προβάλει οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας. Οι αποφάσεις που εκδίδονται επί των αιτημάτων παροχής νομικής συνδρομής δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό των ανατιθέμενων ανά μήνα και ανά εισηγητή υποθέσεων σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 95 του παρόντος. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας.~~»

3. Η παρ. 7 του άρθρου 71 του ν. 4636/2019 καταργείται.

Άρθρο 11: Συνίσταται απόρριψη του αρ. 11.

Άρθρο 12: 1. Η περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4636/2019 **καταργείται.** τροποποιείται ως εξής: «(α) εφόσον οι αιτούντες διαμένουν σε Δομές Υποδοχής ή Φιλοξενίας δεν έχουν υποχρέωση αυτοπροσώπης παράστασης. Στις περιπτώσεις αυτές οι αιτούντες μπορούν, είτε να εκπροσωπούνται από πληρεξουσίου δικηγόρους ή εξουσιοδοτημένους συμβούλους ή άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 71 είτε να αποστέλλεται στην Αρχή Προσφυγών με κάθε πρόσφορο τρόπο έως την προτεραία της συζήτησης της υπόθεσης, βεβαίωση του Προϊσταμένου της Δομής Υποδοχής ή Φιλοξενίας. Στη βεβαίωση αυτή θα

αναφέρεται ότι οι αιτούντες διαμένουν πράγματι στη δομή Υποδοχής ή Φιλοξενίας κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση της βεβαίωσης. Η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να απέχει πέραν των τριών ημερών από τη συζήτηση της προσφυγής.»

2. Η περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «(β) εφόσον στους αιτούντες έχει υποβληθεί περιορισμός στην ελευθερία κυκλοφορίας ή υποχρέωση διαμονής σε συγκεκριμένο τόπο κατά το άρθρο 45, ο οποίος βρίσκεται εκτός της περιφέρειας Αττικής, τότε δεν έχουν υποχρέωση αυτοπρόσωπης παράστασης. Στις περιπτώσεις αυτές οι αιτούντες μπορούν είτε να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιους δικηγόρους ή εξουσιοδοτημένους συμβούλους ή άλλα πρόσωπα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 71, είτε να μεριμνούν για την αποστολή στην Αρχή Προσφυγών με κάθε πρόσφορο τρόπο, έως την προτεραιότητα της συζήτησης της υπόθεσης, βεβαίωσης του αστυνομικού τμήματος ή του Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών της περιοχής όπου διαμένουν, περί αυτοπρόσωπης εμφάνισης ενώπιόν τους κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση της βεβαίωσης. Η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να απέχει πέραν των δύο ημερών από τη συζήτηση της προσφυγής. Σε περίπτωση μη περιέλευσης στην Αρχή Προσφυγών των βεβαιώσεων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' και β', τεκμαίρεται ότι ο αιτών έχει ανακαλέσει σιωπηρά την προσφυγή του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 81 του παρόντος.»

Άρθρο 14: 1. Η παρ. 1 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «1. Όταν υπάρχει εύλογη αιτία να θεωρείται ότι ο αιτών έχει σιωπηρά ανακαλέσει την αίτησή του, οι Αρχές Απόφασης **διακόπτουν την εξέταση της αίτησης με σχετική πράξη τους και θέτουν την υπόθεση στο αρχείο ή** εξετάζουν την αίτηση επαρκώς επί της ουσίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του παρόντος, με βάση τα διαθέσιμα στην υπηρεσία στοιχεία, και εφόσον θεωρήσουν ότι είναι αβάσιμη την απορρίπτουν. Οι ως άνω πράξεις κοινοποιούνται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 82 του παρόντος.»

2. Η παρ. 3 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «Στις περιπτώσεις που έχει εκδοθεί πράξη διακοπής ο αιτών έχει δικαίωμα με αίτηση του, εντός εννέα (9) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης διακοπής, να ζητήσει από την αρχή που έλαβε την απόφαση, τη συνέχιση της διαδικασίας εξέτασης της υπόθεσης του. **Μέχρι την τελεσίδικη κρίση της ως άνω αίτησης, ο αιτών δεν απελαύνεται από τη χώρα ούτε εκτελείται απόφαση επιστροφής.** Κατά των απορριπτικών αποφάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ο αιτών δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιων των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών σύμφωνα με το άρθρο 92 του παρόντος.»

Άρθρο 15: Συνίσταται απόρριψη του αρ. 15.

Άρθρο 16: 1. Η παρ. 7 του άρθρου 83 του ν. 4636/2019 αντικαθίσταται ως εξής: «7. Οι αρμόδιες Αρχές Παραλαβής καταγράφουν και εξετάζουν κατά απόλυτη προτεραιότητα αιτήσεις διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με: (α) την περίπτωση γ' της παραγράφου 10 του άρθρου 39 και (β) την παράγραφο 8 του άρθρου 46 του παρόντος νόμου. Στις περιπτώσεις αυτές ενόψει του κατεπείγοντος, η εξέταση της αίτησης πρέπει να ολοκληρώνεται υποχρεωτικά εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Οι αρμόδιες Αρχές Παραλαβής καταγράφουν και εξετάζουν κατά προτεραιότητα αιτήσεις διεθνούς προστασίας, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, όταν αυτές αφορούν:

(α) άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 39 του παρόντος, εφόσον έχει προηγηθεί πλήρης αξιολόγηση των ειδικών αναγκών τους

(β) άτομα που υποβάλλουν αίτηση βάσει του άρθρου 90 του παρόντος ευρισκόμενα σε ζώνες διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της Χώρας (διαδικασία στα σύνορα),

(γ) άτομα που ενδέχεται να υπαχθούν στις διαδικασίες του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή εφόσον άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς διεθνούς προστασίας ή άλλο κράτος που δεσμεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού αυτού, έχει αναλάβει την ευθύνη εξέτασης της σχετικής αίτησης,

(δ) άτομα των οποίων οι αιτήσεις μπορούν να θεωρηθούν ως προδήλως αβάσιμες σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 88 του παρόντος,

(ε) άτομα για τα οποία η Ελληνική Αστυνομία με αιτιολογημένο έγγραφό της αναφέρει ότι συνιστούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της Χώρας,

(στ) άτομα τα οποία υποβάλλουν μεταγενέστερες αιτήσεις διεθνούς προστασίας κατά το στάδιο εξέτασης του παραδεκτού, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 89 του παρόντος,

(ζ) άτομα τα οποία προέρχονται από πρώτη χώρα ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 85 του παρόντος ή από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 86 του παρόντος ή από ασφαλή χώρα καταγωγής σύμφωνα με το άρθρο 87 του παρόντος,

(η) άτομα των οποίων οι αιτήσεις εύλογα πιθανολογείται ότι είναι βάσιμες.»

2. Η περίπτωση ιβ' της παραγράφου 9 διαγράφεται.

3. Η παράγραφος 10 αντικαθίσταται ως εξής: Αιτήσεις διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων **δεν** εξετάζονται **σε καμία περίπτωση** με την ταχύρρυθμη διαδικασία της παραγράφου 9 του παρόντος. ~~μόνον εφόσον: α) ο ασυνόδευτος ανήλικος προέρχεται από χώρα, η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής κατ' άρθρο 87 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, ή β) ο ασυνόδευτος ανήλικος έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση και η προκαταρκτική εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 2 του παρόντος, δεν κατέδειξε την ύπαρξη νέων ουσιωδών στοιχείων, ή γ) ο ασυνόδευτος ανήλικος, θεωρείται εξαιτίας σοβαρών λόγων, επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους ή έχει απελαθεί διά της βίας, εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.~~

Άρθρο 17: Συνίσταται διεξαγωγή διαβούλευσης με στόχο τη θέσπιση νομοθετικών διατάξεων που θα ενσωματώνουν ορθώς τους κανόνες μεθοδολογίας για την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας», σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αρ. 38, παρ. 2 της Οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου. Μέχρι τη θέσπιση νομοθετικών ρυθμίσεων, η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» στο ελληνικό δίκαιο είναι αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο και δεν μπορεί να εφαρμόζεται βάσει του υπάρχοντος νόμου.

Άρθρο 18: Συνίσταται απόρριψη του αρ. 18.

Άρθρο 21: Συνίσταται απόρριψη του αρ. 21, παρ. 2.

Άρθρο 28: 2. Οι Η παρ. 2, **3 και 4** του άρθρου 104 του ν. 4636/2019 **καταργούνται**. τροποποιείται ως εξής: «2. Κατά παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, στις περιπτώσεις που η προσβαλλόμενη απόφαση έχει απορρίψει την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας με την αιτιολογία ότι: α) άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς διεθνούς προστασίας ή β) άλλο κράτος που δεσμεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου έχει αναλάβει την ευθύνη εξέτασης της σχετικής αίτησης, κατ'εφαρμογή του Κανονισμού αυτού ή γ) ο αιτών απολαμβάνει επαρκούς προστασίας από χώρα που θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για αυτόν ή δ) η εξέταση της μεταγενέστερης αιτήσεως δεν κατέδειξε την ύπαρξη νέων ουσιωδών στοιχείων ή είναι προδήλως αβάσιμη, καθώς και ε) στις περιπτώσεις που η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας έχει απορριφθεί κατά την ταχύρρυθμη διαδικασία πλην των περιπτώσεων α' και η' της παραγράφου 9 και της παραγράφου 10 του άρθρου 83, η παραμονή διατάσσεται με απόφαση που φέρει συνοπτική αιτιολογία της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή ή του δικαστή, σε περίπτωση μονομελούς σύνθεσης, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η προσφυγή, κατόπιν ειδικού αιτήματος του προσφεύγοντος. Μέτρο απέλασης, επανεισδοχής ή επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεστεί σε βάρος του προσφεύγοντος πριν την έκδοση αποφάσεως επί της κατά το προηγούμενο εδάφιο αιτήσεώς του. Η εξέταση του αιτήματος αυτού γίνεται σε συνεδρίαση της Επιτροπής, εν συμβουλιά, ή από τον δικαστή, σε περίπτωση μονομελούς σύνθεσης χωρίς να απαιτείται κλήση του αιτούντος να παρασταθεί. Οι αποφάσεις επί των αιτήσεων αυτών υπολογίζονται καθ' υπέρβαση του συνολικού κατά την παράγραφο 7 του άρθρου 95, αριθμού ανατιθέμενων ανά μήνα και ανά εισηγητή υποθέσεων.»

Άρθρο 29: Το άρθρο 105 του ν. 4636/2019 **καταργείται**. τροποποιείται ως εξής: «Άρθρο 105 Αναπομπή στον πρώτο βαθμό Αναπομπή της υπόθεσης στον πρώτο βαθμό δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται η αναπομπή στο πρώτο βαθμό για τη διενέργεια συνέντευξης ή συμπληρωματικής συνέντευξης. Στην περίπτωση που η Επιτροπή προσφυγών θεωρήσει ως αναγκαία τη διενέργεια συνέντευξης, αυτή πραγματοποιείται από την ίδια την Επιτροπή, τηρουμένων των οριζόμενων στο άρθρο 77. Η σχετική απόφαση αναγράφεται σε πρακτικό, με το οποίο αναβάλλεται η συζήτηση της υπόθεσης και ορίζεται η διενέργεια της συνέντευξης σε κάποια από τις επόμενες συνεδριάσεις η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν του ενός (1) μηνός.»

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ευστρατίου Αργέντη 7

82100 Χίος, Ελλάδα

+30 22711 03721

info@rsaegean.org

<http://rsaegean.org/>